IX. ULUSLARARASI
DÜNYA DİLİ TÜRKÇE SEMPOZYUMU
BİLDİRİ KİTABI

EDİTÖRLER
Doç. Dr. İlhan ERDEM
Öğr. Gör. Ersin AYCAN

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
MALATYA
02-04 KASIM 2017

IX. ULUSLARARASI
DÜNYA DİLİ TÜRKÇE SEMPOZYUMU
BİLDİRİ KİTABI

EDİTÖRLER
Doç. Dr. İlhan ERDEM
Öğr. Gör. Ersin AYCAN

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
MALATYA
02-04 KASIM 2017

ISBN No:978-975-8573-84-4

Aralık 2018

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Lisansüstü Öğrencilerinin Dil Eğitiminin Temel Kavramlarıyla İlgili Yeterlilik Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma

Banu ULUSU[*]
Talat AYTAN[*]

Öz: Sözcükler ve kavramlar dil eğitiminin birbirinden ayrılmaz parçalarıdır. Yeterlilik, bir iş alanına has görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, ustalık ve davranışa sahip olma durumudur. Lisansüstü öğrenciler ise bu beceri, bilgi ve davranışa sahip olarak sistemden çıkarlar. Dil eğitimi görevini üstlenecek olan birey mesleki yeterliliğini kullanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkçe eğitimi ana bilim dalı lisansüstü öğrencilerinin, dil eğitiminin temel kavramları ile ilgili yeterlilik düzeylerini incelemek ve çeşitli değişkenler açısından değerlendirmektir. Yeterlilik düzeyleri incelenirken yaş, cinsiyet, mezun olunan bölüm, tezli-tezsiz öğrenim durumu, mesleki kıdem ve öğrencilerin bitirmiş olduğu lisans programları ile ilgili görüşleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu araştırmanın evreni, Türkçe eğitimi alanında öğrenim gören lisansüstü öğrencileridir. Örneklemini ise, 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul'daki bir devlet üniversitesinin Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören 20 lisansüstü öğrencisi oluşturmaktadır. Bilginer Onan tarafından kaleme alınan "Dil Eğitiminin Temel Kavramları" adlı kitap çalışma grubundaki bütün öğrencilere okutulmuş, dönem sonunda öğrencilerin adı geçen eserde hakkında bilgi sahip olmadıkları kavramları birkaç cümle ile açımlamaları istenmiştir. Çalışmadan hareketle yaş, tezli- tezsiz öğrenim görme, mesleki kıdem ve mezun olunan bölüm değişkenlerinin dil eğitiminin temel kavramlarına hâkim olma düzeyini etkilemediği; cinsiyet ve mezun olunan bölüm ve mezun olunan lisans programı ile ilgili görüş değişkenlerinin dil eğitiminin temel kavramlarına hâkim olma düzeyini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.
Anahtar sözcükler: *Türkçe Eğitimi, Dil Eğitiminin Temel Kavramları, Lisansüstü Öğrenciler.*

Abstract: Words and concepts are inseparable parts of language education. Proficiency is the ability to have the professional knowledge, mastery and behavior necessary to perform tasks specific to a business area. If the student is a graduate student, s/he has the skill, knowledge and behavior. The individual who will undertake the task of language education uses her/his professional competence. The purpose of this study is to examine the competence level of the graduate students with a master's degree in Turkish education related to the basic concepts of language education and to evaluate them in terms of various variables. When the proficiency levels were examined, the variables such as age, gender, graduated department, thesis-non-thesis education status, professional seniority, and students' opinions about their majors were considered. The universe of this research is the graduate students who are studying in the field of Turkish education. The sample is composed of 20 graduate students studying in Turkish Education Department of a state university in Istanbul in the academic year 2016-2017. The book "Fundamental Concepts of Language Education" ,written by Bilginer Onan, was taught to all students in the study group and at the end of the semester students were asked to describe the concepts they did not know about the mentioned work in a few sentences. As a result, it has been reached that mentioned variables such as age, thesis-non-thesis education, professional seniority and graduated department do not have an impact on the level of mastery of the basic concepts of language education. On the other hand, it has been concluded that the variables gender, graduated department, and students' opinions about their majors influence the level of mastery of the basic concepts of language education.
Key Words: *Turkish Education, Basic concepts of language education, Graduate students.*

[*] Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, 7ulusubanu@gmail.com
*Yrd. Doç. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, talataytan@gmail.com

1. Giriş

Günümüzde eğitim öğretim etkinliklerinde kavramlar sıklıkla kullanılmaktadır. Bunun için herhangi bir alanda öğretim programları hazırlanırken temel kavramlar etkili olarak ve ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır. Temel kavramlar iyi derecede anlaşıldığında ileride konuların öğrenilmesi de daha kolay olmaktadır.

Temizkan (2011), kavramın insan zihninde anlamlanan farklı obje ve olguların değişebilen ortak özelliklerini temsil eden bir bilgi formu olduğunu, ortak özelliklerine göre sınıflandırılarak diğerlerinden ayrılan olay, olgu, fikir, varlık veya obje sayısının en az iki ya da daha fazla olması gerektiğini, bu sınıflama sayesinde zihinde bir düşünce birimi oluştuğunu, bu düşünce birimlerini ifade eden sözcüklerin her birinin kavram olduğunu ifade etmiş, kavramların; düşüncelerin ve onların ortak özelliklerinin, soyut taşıyıcıları olduğuna dikkat çekmiştir.

Kavramlar düşüncenin oluşmasında ana çekirdek olarak düşünüldüğünde, tam ve doğru bir kavram öğretimi hem öğrenmeyi hem de hatırlamayı kolaylaştıracağı gibi bireyin akademik başarısını artırabilir. Ayrıca kavram edinimi sırasında bireylerin kavramları anlama ve algılama düzeyleri de farklılık gösterebilir. Öğretim boyutunu üstlenen öğretmen uygulamada bunlara dikkat etmelidir. Buna göre öğretmen, alanının kavramları hususunda yetkin olmalıdır.

Öğrenme, öğretme ve düşünme süreçlerinin temelinde kavramlar vardır. Derslerin temel kavramlarının doğru ve eksiksiz öğretilip öğrenilmesi, öğretim programlarının hedef ve kazanımlarına ulaşmada bir ön koşuldur. Bu bakımdan öncelikle öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının alanları ile ilgili kavramlara yeterince vâkıf olması gerekir. Özel alan yeterlilikleri içinde yer alan kavramlardaki eksiklik ya da yanlışlıklar, öğrenme ve öğretme çıktılarını olumsuz etkileyecektir. Dolayısıyla eğitim açısından kavram öğrenme ve öğretme sürecinin önemi yadsınamaz (Çevik Ceran, 2015).

Bütün öğrenme ve düşünme süreçlerinin temelinde kavramlar vardır. Ayrıca çok sayıda nesne, olgu ve olayları, kategorilere yerleştirmemize yardımcı olur. Bu yüzden kavramlar, bilgi yaratma sisteminin önemli bir parçasıdır. İnsanlar, deneyimleri ve öğrendikleri sayesinde eşyaları ve olayları ortak özelliklerine göre sınıflandırmakta ve diğerlerinden ayırt etmektedir.

Onan' a göre (2013) teknolojideki hızlı değişime uyum sağlama süreci dil öğretimini de etkilemiş, dil eğitim sistemine de sirayet etmiştir. Yapılandırıcı yaklaşımla birlikte dil ve zihin kavramlarının eş zamanlı olarak geliştirildiği, disiplinler arası çalışmaların verilerinden beslenen bir dil eğitim anlayışı kabul edilmiştir. Bunun sonucunda, dil öğretiminin kavram alanı genişlemiş ve çeşitlilik arz eden bir kavram dünyası oluşmaya başlamıştır. Bu durum akademik çalışmalara ve öğretmen yetiştirme sürecine de doğrudan tesir etmektedir.

Hem birey hem de toplum hayatı için çok önemli bir yere sahip olan dil eğitiminin işlevsel bir şekilde yerine getirilmesi için bu alanda yer alan temel kavramların öğrenilmesi gerekir. Sözcükler ve kavramlar dil eğitiminin birbirinden ayrılmaz parçalarıdır.

Yeterlilik, bir iş alanına has görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, ustalık ve davranışa sahip olma durumudur. Lisansüstü öğrenciler ise bu beceri, bilgi ve davranışa sahip olarak sistemden çıkarlar. Dil eğitimi görevini üstlenecek olan birey mesleki yeterliliğini kullanmaktadır. (TDK, 2016)[1] Yeterliliği, 'bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi') olarak tanımlanmaktadır.

Eğitim, insanda gizil olarak mevcut yetenekleri belirli amaçlarla çeşitli yöntemlerle geliştirme çabasıdır. Eğitim insanı üretken yapmayı, mutlu ve başarılı kılmayı, onun sosyal çevreye uyumunu sağlamayı hedefler. Eğitim öğretim etkinliklerinin büyük ölçüde dile dayalı olarak sürdürüldüğü ve araştırmalar ışığında okul başarısının ana dili kullanımındaki yeterliliğe sahiptir.

Eğitim etkinlikleri göz önünde tutulduğunda başvurulan en önemli aracın "dil kullanımı" olduğu görülür. Bu şekilde dilin öğretmen ve öğrenci arasında önemli bir iletişim aracı olduğu açıktır. Durum böylece yetişmekte olan kuşakların her bakımdan en üst seviyeye ulaştırılmasında ana dili eğitimi önemli bir yer tutmaktadır. Buna göre bu eğitim

[1] 10.01.2018 tarihinde http://www.tdk.gov.tr adresinden erişilmiştir.

sürecinin başında olan öğretmenin ana dili kavramlarına hâkimiyeti önemli olmaktadır (Calp, 2010).

Dil öğretimi eğitim bakımından çok önemlidir. Çünkü derslerde sürdürülen iletişimin önemli bir kısmı dile dayanır. Sözlü iletişim ve yazılı iletişim etkinliklerindeki etkileşimler dille sağlanmaktadır. Eğitim programları yoluyla öğrencilere kazandırılacak bilgi ve beceri alanları çok çeşitlidir. Bunlardan biri de dil eğitimidir. Dil eğitiminin sağlıklı temellere oturtulması, çocuğun dil gelişimine ilişkin temel özelliklerin bilinmesine bağlıdır (Calp, 2010: 36).

Dil eğitiminin temel kavramlarının ilgili olduğu alanlar; ana dili eğitimi, yabancı dil öğretimi, dil bilimi, eğitim, öğretim ilke ve yöntemleri, özel öğretim yöntemleri, öğrenme psikolojisi, iki dillilik, iletişim, metin bilgisi, beyin, bellek, dil hastalıkları, okuma eğitimi, konuşma eğitimi, yazma eğitimi, dinleme eğitimi, ilk okuma yazma öğretimi alanlarıdır.

İlk ve orta öğretimin temel derslerinden biri olan Türkçe dersine ait kavramların öğrenciler tarafından tam ve doğru algılanması, diğer derslerdeki başarıyı da etkileyeceğinden Türkçe öğretmenleri ve öğretmeni adaylarının temel kavramlar ve bu kavramların öğretimi ile ilgili donanımlı olmaları büyük önem taşımaktadır (Çevik Ceran, 2015:4).

Temizyürek ve Aksoy'a göre (2016), Türkçe öğretmeni öğretmenlik mesleği içinde Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanında uzmanlaşmış kişidir. Türkçe dersi Türk çocukları için bir ana dili dersi olduğu için bu dersin öğretmenine diğer ders öğretmenlerine oranla daha fazla sorumluluk düşmektedir. Çünkü Türkçe dersinin kazanımları tek başına Türkçe dersinin sınırlarında kalmaz. Türkçe derslerindeki kazanımlara ulaşma düzeyinin diğer derslerdeki başarıyı da etkilediği çeşitli çalışmalarla ortaya konulmuştur.

Alanyazında Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı lisansüstü öğrencilerinin dil eğitiminin temel kavramlarına vakıf olma düzeyini bir araştırma problemi olarak ele alan bir çalışma bulunmadığından Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri ile ilgili çalışmalara değinmekte fayda vardır. Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri; Türkçe öğretimi sürecinde öğretiminin planlanmasını ve düzenlenmesini, öğrencide hedeflenen dil becerilerinin (okuma, konuşma, yazma, dinleme ve dil bilgisi) gelişimini, bu becerilerin gelişim düzeylerinin takibini, ölçümünü, değerlendirilmesini, başarının ve gelişimin devamlılığı için okul-aile iş birliğinin düzenli işleyişini, ana dili öğretmeni Türkçe öğretmenlerinin Türkçe ve eğitim alanındaki gelişmeleri yakından takip etmesini, güncel gelişmeleri izlemesini, gerekli bilgileri edinmesini amaç edinmektedir (MEB, 2008).

Güney vd. (2010), ilköğretimde önemli bir yere sahip Türkçe derslerindeki verimliliğin artırılması, ana dili öğretmenlerinin sahip olması gereken temel niteliklerin belirlenmesi, öğretmenlerin kendi çalışmalarını değerlendirebilmeleri, bu değerlendirmeler ışığında Türkçe derslerine yön verebilmeleri amacıyla Talim ve Terbiye Kurulu'nun 06.05.2008 tarih ve 00360 sayılı yazısı ile yürürlüğe giren Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri'nin önemli bir atılım olduğunu öne sürmektedir. Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri'nde ilgili alan öğretmenlerinin barındırması gereken bilgi, beceri ve tutumlar yer almaktadır. Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri; yeterlik alanları, kapsam, yeterlikler ve performans göstergelerinden oluşmaktadır. Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri 5 yeterlik alanı, 25 alt yeterlik ve 165 performans göstergesinden oluşmaktadır.

Ateş'e göre (2015), örgün eğitim içinde Türkçe eğitimiyle ilgili birçok sorun, öğretim sürecini yönlendiren öğretmenlerden kaynaklanmaktadır. Doğru ve sağlıklı bir ana dili eğitimi için Türkçe öğretmeni yetiştirmedeki süreç her yönüyle irdelenmelidir. Türkçe öğretmenlerinin yeterlikleri konusu da bu noktada son derece büyük bir önem taşımaktadır.

1.1. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi, " Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören lisansüstü öğrencilerinin, dil eğitiminin temel kavramları ile ilgili yeterlilik düzeylerinde çeşitli değişkenlerin (yaş, cinsiyet, mezun olunan bölüm, mezun olduktan sonra geçen süre) etkisi var mıdır?" olarak belirlenmiştir.

1.2. Çalışmanın amacı

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı lisansüstü öğrencilerinin, dil eğitiminin temel kavramları ile ilgili yeterlilik düzeylerini incelemek ve çeşitli değişkenler açısından değerlendirmektir.

2. Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma deseni ile kurgulanmıştır. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algılandığı ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır. Bir başka deyişle nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

2.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, Türkçe Eğitimi alanında öğrenim gören lisansüstü öğrencileridir. Araştırmanın örneklemini ise 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul'daki bir devlet üniversitesinin Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören 20 lisansüstü öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklemi oluşturan lisansüstü öğrencilerinin demografik/kişisel özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Lisansüstü öğrencilerinin demografik özelliklerine İlişkin frekans ve yüzde dağılımı (N=20)

Değişken	**Grup**	***f***	***%***
Cinsiyet	Bayan	15	75,0
	Bay	5	25,0
Yaş (ortalama/standart sapma)		26,75±5,42	
Mezun olunan bölüm	Türkçe Öğretmenliği B.	10	50,0
	Türk Dili ve Edebiyatı B.	6	30,0
	Diğer	4	20,0
Lisans mezuniyet yılı	1996 yılı	1	5,0
	2012 yılı	2	10,0
	2013 yılı	1	5,0
	2014 yılı	2	10,0
	2015 yılı	7	35,0
	2016 yılı	7	35,0
Lisan mezuniyetinden itibaren geçen süre (ortalama/standart sapma)		3,1±4,4	
Mezun olunan lisans eğitimi hakkında görüş	Yetersiz	2	10,0
	Orta	7	35,0
	İyi	8	40,0
	Çok iyi	3	15,0
Program	Tezli	10	50,0
	Tezsiz	10	50,0

Çalışmaya katılan öğrencilerin %75,0' (15) bayandır ve öğrencilerin yaşları 22 ile 45 arasında değişmekte olup ortalama yaş 26,75±5,42 olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin %50,0'si (10) Türkçe Öğretmenliği Bölümünden, %30,0'u (6) Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden ve kalan %20,0'si (4) diğer bir lisans bölümünden mezundur. Öğrencilerin mezuniyet yılları 1996 ile 2016 arasında değişmekte olup mezuniyetten itibaren geçen ortalama süre 3,1±4,4 olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerden mezun oldukları lisans

programının yeterliliğini değerlendirmeleri istendiğinde, %10,0'u (2) mezun oldukları lisans programını 'yetersiz', %35,0'i (7) 'orta', %40,0'ı (8) 'iyi' ve kalan %15,0'i (3) 'çok iyi' demişlerdir. Son olarak, araştırmaya katılan öğrencilerin %50,0'si (10) tezli ve %50,0'si tezsiz yüksek lisans programına kayıtlıdır.

Öğrencilerin, dil eğitiminin temel kavramlarına ilişkin bilgi düzeylerini incelemek üzere ortalama puanları ve standart sapmaları (ss) hesaplanmıştır. Öğrencilerin, dil eğitiminin temel kavramlarına ilişkin bilgi düzeylerinde cinsiyet, daha önce mezun olunan lisans programı ve kayıtlı oldukları lisansüstü programa göre anlamlı farklılaşmalar olup olmadığını araştırmak üzere, normallik dağılımı varsayımı sağlanamadığından ilişkisiz/bağımsız gruplar Mann-Whitney U testi yapılmıştır.

Öğrencilerin, dil eğitiminin temel kavramlarına ilişkin bilgi düzeylerinde mezun olunan lisans programına göre anlamlı farklılaşmalar olup olmadığını araştırmak üzere, normallik dağılımı varsayımı sağlanamadığından Kruskal-Wallis testi uygulanmış, anlamlı fark bulunduğu durumda hangi gruplar arasında anlamlı fark bulunduğunu araştırmak üzere ise post-hoc Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Öğrencilerin, dil eğitiminin temel kavramlarına ilişkin bilgi düzeyleri ile yaş ve lisans programından mezun olduklarından itibaren geçen süre arasındaki ilişkileri araştırmak üzere ise Pearson momentler çarpımı korelasyonu katsayıları hesaplanmıştır.

'Mezun olunan lisans programları hakkında görüş' değişkeni analizlere uygunluk açısından yeniden gruplanmıştır. 'Mezuniyet yılı' değişkeni yerine ise analizlerde mezuniyet sonrası geçen süre hesaplanarak analize tabi tutulmuştur. Bütün istatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi . 05 olarak kabul edilmiştir. Anlamlılık değeri, . 05'ten küçük ($p<.05$) bulunduğunda bağımsız değişkelerin grupları arasındaki farklılıklar ve ilişkiler "anlamlı" olarak kabul edilmiş ve sonuçlar buna göre değerlendirilmiştir.

2.2. Veri Toplama

Araştırmada, öğrencilere uygulama öncesinde araştırmacılar tarafından hazırlanan ve 16 sorudan oluşan Öğrenci tanıma formu [2] google form marifetiyle iletilmiş, araştırma grubundaki bütün öğrenciler bu formu eksiksiz olarak doldurmuştur. Araştırmada, Bilginer Onan tarafından kaleme alınan "Dil Eğitiminin Temel Kavramları" adlı kitap öğrencilere okutulmuştur. Öğrencilerin her biri bilmediği kavramları bir word belgesi üzerinde düzenlemiş ve araştırmacılara teslim etmiştir. Bu dokümanlar da araştırmacılar tarafından analiz edilmiştir.

2.3.Verilerin Analizi

Çalışmaya katılan lisansüstü öğrencilerinden elde edilen verilerin analizinde SPSS 23.0 paket programı kullanılmıştır. Ayrıca Office MS Excel 2016 kullanılmıştır.

Araştırmaya ilişkin veriler iki aşamada toplanmıştır. Birinci aşamada, çalışma grubuna öğrenci tanıma anketi uygulanmıştır. İkinci aşamada ise Bilginer Onan tarafından kaleme alınan "Dil Eğitiminin Temel Kavramları" adlı kitaptan açımladıkları kavramlar bir havuzda toplanmıştır Araştırma sonucunda, 20 öğrencinin bilmediği kavramlardan müteşekkil havuzda tekrar edenler de dâhil olmak üzere 1466 kavram toplanmıştır. Bu kavramların analizi sonucunda tekil olarak 255 kavrama ulaşılmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerinin dil eğitiminin temel kavramlarına yönelik yeterlilik düzeylerini belirlemek üzere Onan (2013), tarafından kaleme alınan "Dil Eğitiminin Temel Kavramları" adlı kitap kullanılmış ve öğrencilerin toplam 443 kavram üzerinden yeterlilik düzeyleri hesaplanmıştır. Öğrencilerin vâkıf oldukları dil eğitiminin temel kavramlarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olmaları düzeylerine ilişkin betimsel istatistikler

Puan	N	En Az	En Çok	$\overline{X}$	ss
Bilinen kavram (sayı olarak)	20	301	399	369,5	21,3
Bilinen kavram (yüzde oranı olarak)	20	67,9	90,1	83,4	4,8

[2] Aytan_ulusu öğrenci tanıma formu_2017

Lisansüstü öğrencilerinin dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma düzeyleri toplam 443 kavram üzerinden belirlenmiştir. Tablo 2'de de görüleceği üzere, öğrenciler en az 301 ve en çok 399 temel kavramı bilmekte olup ortalama bilinen dil kavramı 369,5±21,3 olarak hesaplanmıştır. Lisansüstü öğrencilerinin dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma düzeylerine oransal olarak bakıldığında (443 kavram %100,0 olmak üzere) öğrencilerin temel kavramları bilme oranlarının %67,9 ile %90,1 arasında değiştiği ve ortalama oranın %83,4±4,8 olduğu görülmektedir. Bu oran (ve sayı), araştırmaya katılan öğrencilerin dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma düzeylerinin düşük olmamakla birlikte çok da yüksek olmadığı şeklinde ifade edilebilir.

Lisansüstü öğrencilerinin dil eğitiminin temel kavramları hakkında açımladıkları kavramlar sonucunda1466 kavrama ulaşılmıştır. Bu kavramlar bir havuz içinde toplanmıştır. Daha sonra sıklıkları analiz edilmiştir. Bu analiz sonucunda 255 kavrama ulaşılmıştır. Aşağıdaki tablo da bu 255 kavram alfabetik sıraya göre düzenlenmiştir. Birinci sütün da kelimeler ikinci sütün da bağlı oldukları alanlar yer almaktadır. Kavramların bağlı oldukları alanlar belirlenirken yazarların (Demirel, 2012 ve Cevizci, 2010) hazırladığı eğitim sözlüklerinden faydalanılmıştır. Ayrıca Onan, 2013 tarafından kaleme alınan Dil eğitiminin temel kavramları kitabından da kavram açıklamaları incelenmiştir.

Tablo 3. Lisansüstü Öğrencilerin Bilmedikleri Kavramlar ve Bu Kavramların Ait Olduğu Disiplinler

1. Açık bilgi	Ana dili öğretimi
2. Açık oturum	Konuşma eğitimi, iletişim
3. Aforizma	İletişim
4. Ağırlık	Ana dili eğitimi
5. Akıcı okuma	Okuma eğitimi
6. Akıcı yazma	Yazma eğitimi
7. Aksan	Ana dili eğitimi
8. Aksiyon	Metin bilgisi
9. Akustik ses bilimi	Dil bilim
10. Aleksi	Dil hastalığı
11. Alettrisma	Okuma-yazma eğitimi
12. Algı genişliği	Okuma eğitimi
13. Alofon	Dil bilim
14. Alt anlamlılık	Metin bilgisi
15. Altı şapkalı düşünme tekniği	Öğretim ilke ve yöntemleri
16. Amaçlılık	Metin bilgisi
17. Amigdala	Beyin, bellek
18. Ana dili	Ana dili eğitimi
19. Ana dili öğretimi	Ana dili eğitimi
20. Ana duygu	Metin bilgisi, Edebiyat
21. Anısal(epizodik) bellek	Beyin, bellek, Eğitim Psikolojisi
22. Anlam analizi tekniği	Öğretim ilke ve yöntemleri
23. Anlam haritası	Özel öğretim yöntemleri
24. Anlama ve anlamlama	Beyin, bellek, Eğitim Psikolojisi
25. Anlamsal bellek	Beyin, Bellek, Eğitim psikolojisi
26. Anlamsal alan	Metin bilgisi

27. Anlatı	Metin bilgisi
28. Anlatma becerileri	Türkçe eğitimi, İletişim
29. Ara disiplin	Eğitim bilimleri, program geliştirme
30. Argo	Dil bilim, Edebiyat
31. Artikülasyon bozukluğu	Dil hastalığı
32. Asperger sendromu	Eğitim psikolojisi
33. Atlama	Dil hastalığı, konuşma bozukluğu
34. Ayrıştırıcı dinleme	Dinleme eğitimi
35. Bağdaşıklık	Metin bilgisi
36. Bağdaştırma	Dil bilim
37. Bağımlı biçimbirim	Dil bilim
38. Bağımsız biçimbirim	Dil bilim
39. Bağlam	Ana dili eğitimi
40. Balık kılçığı tekniği	Öğretim ilke ve yöntemleri
41. Beden dili	İletişim
42. Bellek	Beyin, Eğitim psikolojisi
43. Benmerkezci düşünme	Eğitim psikolojisi
44. Betimleyici yazma	Yazma eğitimi
45. Beyin temelli öğrenme	Öğretim ilke ve yöntemleri
46. BIO stratejisi	Dinleme eğitimi
47. Bildirişim	İletişim
48. Bilgi basamağı sorusu	Eğitim bilimleri, program geliştirme
49. Bilgi için dinleme	Dinleme eğitimi
50. Bilgiyi işleme modeli	Eğitim psikolojisi
51. Bilişsel alan basamakları	Eğitim bilimleri, program geliştirme
52. Bilişsel dil yaklaşımı	Ana dili eğitimi
53. Bloom yöntemi/tam öğrenme modeli	Öğretim ilke ve yöntemleri
54. Boğumlama/eklemleme	Konuşma eğitimi, iletişim
55. Broca alanı	Beyin, Bellek
56. Bükümlülük	Konuşma eğitimi
57. Bürün olayları/Parçalarüstü birimler	Konuşma eğitimi
58. Bütünden parçaya yaklaşım	Okuma eğitimi
59. Bütünsel beyin modeli	Öğretim ilke ve yöntemleri
60. Cluster tekniği	Yazma eğitimi
61. Cümle çözümleme	Okuma-yazma eğitimi
62. Çağrışımsal alan/tasarımlar	Anlam bilim
63. Çoklu zekâ kuramı	Öğretim ilke ve yöntemleri
64. Çözümleme ve Birleşim	Metin bilgisi
65. Davranış değişikliği	Eğitim bilimleri
66. Davranışçı yaklaşım	Eğitim bilimleri
67. Değiştirim	Metin bilgisi

68. Deklaratif bellek/Açık bellek	Beyin, bellek
69. Deklaratif olmayan bellek	Öğrenme psikolojisi, Eğitim psikoloji
70. Demagoji	Konuşma eğitimi
71. Dendrit	Beyin, Öğrenme psikolojisi
72. Dengeleme	Eğitim bilimleri
73. Dereceli Puanlama Anahtarı	Ölçme ve değerlendirme
74. Derin yapı ve Yüzey yapı	Dil bilim
75. Derinlik	Ana dili eğitimi
76. Deyim aktarması	Ana dili eğitimi
77. Dil	Ana dili eğitimi
78. Dil alanı/Kavram alanı	Ana dili eğitimi
79. Dil dolaşması	Konuşma eğitimi
80. Dil edinimi	Ana dili eğitimi
81. Dil farkındalığı	Ana dili eğitimi
82. Dil yapısı/dil sistemi	Türkçe eğitimi
83. Dil yetisi	Türkçe eğitimi
84. Dil bilimi	Dil bilim
85. Dinleyiş ses bilimi	Dil bilim
86. Disemi	Dil hastalığı
87. Disleksi	Öğrenme bozukluğu
88. Dizartri	Konuşma Eğitimi
89. Doğrudan kelime öğretimi	Özel öğretim yöntemleri
90. Dolaylı yaşantı	Edebiyat
91. Dolgu ses	Konuşma becerisi
92. Dramatizasyon yöntemi	Özel öğretim yöntemleri
93. Durak/kavşak	Konuşma eğitimi, iletişim
94. Duruma uygun olma	Metin bilgisi
95. Duygusal kayıt	Eğitim psikolojisi
96. Düzenli bilgi	Eğitim psikolojisi
97. Düzensiz bilgi	Eğitim psikolojisi
98. Edim	Dil bilim
99. Edinç	Dil bilim
100. Eğitimsel Dilbilim	Dil bilim
101. Eksiltili ifade	Metin bilgisi
102. Eleştirel dinleme	Dinleme eğitimi
103. Eleştirel okuma	Okuma eğitimi
104. Eleştirel yazma	Yazma eğitimi
105. El yazısında hız	Ana dili eğitimi
106. Empati	İletişim
107. Epistemoloji (Bilgi felsefesi)	Eğitim psikolojisi
108. Estetik dinleme	Dinleme eğitimi

109. Eş yazımlılık	Türkçe eğitimi
110. Etkinlik	Türkçe eğitimi
111. Ezgi/Ezgileme	Konuşma eğitimi
112. Fıkra/Köşe yazısı	Metin bilgisi
113. Fizyolojik ses bilimi	Dil bilim
114. Fonem	Dil bilim
115. Fonosemi ve Fonostem	Dil bilim
116. Fonetik ve Fonoloji	Dil bilim
117. Fonksiyonel okuryazarlık	Okuma eğitimi
118. Forum/kütle tartışması	Konuşma eğitimi
119. Gaf	Konuşma eğitimi, iletişim
120. Genişmeli ses bilim	Dil bilim
121. Genişlik	Ana dili eğitimi
122. Gereç	Eğitim bilimleri
123. Geştaltçı öğrenme	Öğretim ilke ve yöntemleri
124. Gevşeklik	Dil hastalığı
125. Gizli okumaz yazmazlık	Okuma-yazma eğitimi
126. Göz ses genişliği	Okuma eğitimi
127. Gözlemci bakış açısına sahip anlatıcı	Yazma eğitimi
128. Grafolekt	Dil bilim
129. Grup olarak yazma	Yazma eğitimi
130. Gruplama yöntemi	Özel öğretim yöntemleri
131. Güdümlü konuşma	Konuşma eğitimi
132. Güdümlü yazma	Yazma eğitimi
133. Hazırlıklı konuşma	Konuşma eğitimi
134. Hazırlıksız konuşma	Konuşma eğitimi
135. Hermenotik (hermeneutik)	Dil bilim
136. Hikâye haritası tekniği	Okuma eğitimi
137. Hiper metin/medya/ortam	Metin bilgisi
138. Hiperleksi	Okuma-yazma eğitimi
139. Hipokampüs	Beyin, Bellek
140. Holofraz	Dil bilim
141. Islıklama	Dil hastalığı
142. İki dillilik	Dil eğitimi
143. İlişkilendirici yöntem	Okuma-yazma eğitimi, Kelime öğretimi
144.İlk okuma yazma öğretim yöntemleri	Okuma-yazma eğitimi
145. İlke	Öğretim ilke ve yöntemleri
146. İnteraktif yaklaşım	Dil eğitimi
147. İşitilebilirlik	Konuşma eğitimi
148. İşitsel sözel dil zekâsı	Eğitim bilimleri
149. Jargon	Edebiyat

150. Kabul edilebilirlik	Metin bilgisi
151. Karşılaştırmalı kuram	Dil eğitimi
152. Karşılaştırmalı yazma	Yazma eğitimi
153. Katılımlı dinleme	Dinleme eğitimi
154. Katılımlı konuşma	Konuşma eğitimi
155. Katılımsız dinleme	Dinleme eğitimi
156. Kavram	Edebiyat
157. Kelime ailesi	Ana dili eğitimi
158. Kelime ayırt etme	Okuma-yazma eğitimi
159. Kelime bağdaşıklığı	Metin bilgisi
160. Kelime hazinesi	Kelime öğretimi
161. Kelime kalitesi	Kelime öğretimi
162. Kelime sağırlığı/körlüğü	Öğrenme bozuklukları, Dil hastalıkları
163. Kelime sıklığı	Ana dili eğitimi
164. Kelime tanıma	Okuma-yazma eğitimi
165. Kelime yaygınlığı	Kelime öğretimi
166. Kılınış ve görünüş	Dil bilim
167. Kiplik	Dil bilim
168. Kod	İletişim
169. Kod açma/yorumlama	İletişim
170. Kodlama	İletişim
171. Kolokyum	Konuşma eğitimi
172. Kronem farkı	Dil bilim
173. Kuantum öğrenme	Öğretim ilke ve yöntemleri
174. Kültürel iki dillilik	Ana dili eğitimi
175. Masal parodisi	Çocuk edebiyatı
176. Metin adacığı	Metin bilgisi
177. Metin yapıları	Metin bilgisi
178. Metin dil bilim	Metin bilgisi
179. Monolog	Konuşma eğitimi
180. Multifonksiyonel okuryazarlık	Okuma-yazma eğitimi
181. Nitel araştırma	Bilimsel araştırma yöntemleri
182. Nöron	Beyin, Bellek, Eğitim psikolojisi
183. Okuma yazma hakkı	Okuma-yazma eğitimi
184. Okuma eğitiminin fiziksel unsurları	Okuma eğitimi
185. Okuma stratejileri	Okuma eğitimi
186. Okuma tiyatrosu	Okuma eğitimi
187. Okumaz-yazmazlık	Okuma-yazma eğitimi
188. Okuryazarlık düzeyleri	Okuma-yazma eğitimi
189. Öğrenme alanı	Türkçe eğitimi
190. Ölçme	Ölçme ve değerlendirme
191. Önerme ağı	Beyin, bellek, Eğitim Psikolojisi

192. Önvarsayım ve Sezdirim	Beyin, Bellek, Eğitim psikolojisi
193. Örnekseme	Beyin, Bellek, Eğitim psikolojisi
194. Örtük bilgi	Beyin, Bellek, Eğitim psikolojisi
195. Örtük program	Eğitim bilimleri
196. Örtülü anlam	Kelime öğretimi
197. Özdeşlik Kuramı	Dil eğitimi
198. Öz değerlendirme	Ölçme ve değerlendirme
199. Öz düzenleme	Ölçme ve değerlendirme
200. Pantomim	Konuşma eğitimi
201. Parmak yöntemi	Kelime öğretimi
202. Patua	Dil bilim
203. Pelteklik	Dil hastalığı, konuşma bozukluğu
204. PISA sınavları	Ölçme ve değerlendirme
205. Piramit	Kelime öğretimi
206. Polyglotte	Ana dili eğitimi
207. Praksi ve Apraksi	Dil hastalığı, konuşma bozukluğu
208. Proje tabanlı öğrenme	Öğretim ilke ve yöntemleri
209. Proxemiks	İletişim
210. Resimli ses yöntemi	Okuma-yazma eğitimi
211. Retorik/belagat/hitabet	Edebiyat
212. Scrol stratejisi	Türkçe eğitimi
213. Sempozyum	Konuşma eğitimi
214. Sentez	Öğretim ilke ve yöntemleri
215. Ses bilinci	Ana dili eğitimi
216. Sesçil yazım	Türkçe eğitimi
217. Sesten okuma yöntemi	Okuma-yazma eğitimi
218. Sesten öğretim yöntemi	Okuma-yazma eğitimi
219. Sezgisel düşünme	Öğretim ilke ve yöntemleri
220. Sınama yanılma	Özel öğretim yöntemleri
221. Sinaps	Beyin, Bellek, Eğitim psikolojisi
222. Sinestezi/ duyular arası aktarım	Dil eğitimi
223. Sosyolekt	Dil bilim
224. Söylem	Dil bilim
225. Söyleyiş ses bilimi	Dil bilim
226. Söz korosu	Konuşma eğitimi
227. Sözce	Dil bilim
228. Sözcelem	Dil bilim
229. Sözcüksel alan	Metin bilgisi
230. Sunuş yoluyla sözcük öğretimi	Öğretim ilke ve yöntemleri
231. Süre	Öğretim ilke ve yöntemleri
232. Şema	Öğretim ilke ve yöntemleri
233. Tam okuma	Okuma eğitimi

234. Tartışmacı metin	Metin bilgisi
235. Tartışmacı metin elementleri	Metin bilgisi
236. Teknik	Özel öğretim yöntemleri
237. Temel okuryazarlık	Okuma-yazma eğitimi
238. Tez (ana düşünce)	Edebiyat
239. Ton	Konuşma eğitimi
240. Tonem farkı	Dil bilim
241. Uzak bağdaştırma	Metin bilgisi
242. Ven şeması	Kelime öğretimi
243. Wernicke alanı	Beyin, Bellek, Eğitim psikolojisi
244.Yanlış analiz envanteri	Ölçme ve değerlendirme
245. Yansıtıcı düşünme	Türkçe eğitimi
246. Yarı okuryazarlık	Okuma-yazma eğitimi
247. Yarı sesli okuma	Okuma eğitimi
248. Yazı bilinci	Yazma eğitimi
249. Yazılı dil becerileri	Okuma-yazma eğitimi
250. Yazılı dil ve yazı dili	Ana dili eğitimi
251. Yazma tutukluğu	Yazma eğitimi
252.Yönlendirme kuralları	Ana dili eğitimi
253. Yöntem/Metot	Ana dili eğitimi
254. Zihin haritası	Özel öğretim yöntemleri
255. Zihinsel sözlük	Kelime öğretimi

Tablo 4. Öğrencilerin dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları (N=20)

Puan	**Cinsiyet**	**n**	**Sıra Ort.**	**Sıralar Top.**	**Z**	**p**
Bilinen kavram sayısı	Bayan	15	11,33	170,00	-2,09	0,044*
	Bay	5	8,00	40,00		

*Fark *p<.05 düzeyinde anlamlıdır.*

Lisansüstü öğrencilerinin, dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma düzeylerinin/puanlarının cinsiyetlerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklı olduğu ve bu farkın bayan öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur (Z=-2,09 ve p<.05). Gruplara ilişkin sıra ortalaması puanları incelendiğinde, bayan lisansüstü öğrencilerinin temel kavramları bilme düzeylerinin (puanlarının) erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir (Sıra Ortalaması $_{Bayan}$=11,33 ve Sıra Ortalaması $_{Bay}$=8,00).

Tablo 5. Öğrencilerin yaşı ile dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizi sonuçları

Değişken		**Bilinen kavram sayısı**
Yaş	*r*	-0,042
	p	0,860
	N	20

**İlişki p<.05 düzeyinde anlamlıdır.*

Araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerinin yaşı ile dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma (bilgi) düzeyleri arasındaki ilişki araştırmak üzere ise Pearson's momentler çarpımı korelasyonu katsayısına bakılmış ve iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur (p>.05) (Tablo 5).

Tablo 6. Öğrencilerin dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma düzeylerinin mezun oldukları bölüme göre karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları (N=20)

Puan	Mezun olunan bölüm	Betimsel İst.		Kruskal-Wallis		
		n	Sıra Ort.	X^2	sd	p
Bilinen kavram sayısı	Türkçe Öğretmenliği Bölümü	10	9,75	5,89	2	0,023*
	Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü	6	12,69			
	Diğer	4	9,48			

*Fark *p<.05 düzeyinde anlamlıdır*

Lisansüstü öğrencilerinin, mezun oldukları bölüme bağlı olarak dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma (bilgi) düzeyleri/puanları arasında anlamlı farklılaşmalar olup olmadığı Kruskal Wallis H testi ile incelenmiş ve mezun olunan bölüm değişkeninin farklılaşmaya neden olduğu bulunmuştur [X2 (2)=5,89 ve p<.05] (Tablo 6).

Tablo 7. Dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma düzeylerinin hangi bölüm mezunları arasında farklılaştığını bulmak üzere yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları (N=20)

Mezun Olunan Bölüm	Türkçe Öğretmenliği B.	Türk Dili ve Edebiyatı B.	Diğer
Türkçe Öğretmenliği Bölümü	-	0,017*	p>.05
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü		-	0,014*
Diğer			-

**Fark p<.05 düzeyinde anlamlıdır.*

Hangi bölüm mezunu öğrenciler arasında anlamlı fark olduğu belirlemeye yönelik post-hoc Mann-Whitney U testi (puanların ikili karşılaştırmaları için) yapılmış ve sonuçları Tablo 7'de özetlenmiştir. Buna göre; Türkçe Öğretmenliği Bölümü mezunu öğrencilerin dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma (bilgi) düzeyleri/puanları ile Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunlarının puanları arasında anlamlı fark olup bu fark Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunu öğrenciler lehinedir (Sıra Ortalaması Türkçe Öğretmenliği Bölümü=9,75; Sıra Ortalaması Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü=12,69).

Türkçe Öğretmenliği Bölümü mezunu öğrencilerin dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma (bilgi) düzeyleri/puanları ile diğer lisans programlarından mezun öğrencilerin puanları arasında anlamlı fark yoktur (p>.05).

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunu öğrencilerin dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma (bilgi) düzeyleri/puanları ile diğer lisans programlarından mezun olan öğrencilerin puanları arasında anlamlı fark olup bu fark Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunu öğrenciler lehinedir. (Sıra Ortalaması Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü=12,69; Sıra Ortalaması Diğer=9,48) Bunu şu şekilde açıklamalar gerekir: Yukarıdaki kavramlar tablosu incelendiğinde ve dil eğitiminin temel kavramlarına bakıldığında çoğunlukla bu kavramların dil bilim ve edebiyat alanlarından olması sebebiyle sonuç, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunu öğrenciler lehine olmuştur.

Tablo 8. Öğrencilerin mezun olmalarından itibaren geçen süre ile dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizi sonuçları

Değişken		Bilinen kavram sayısı
Lisan mezuniyetinden itibaren geçen süre	*r*	0,027
	p	0,910
	N	20

**İlişki p<.05 düzeyinde anlamlıdır.*

Araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerinin, lisans programlarından mezun olmalarından itibaren geçen süre ile dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma (bilgi) düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmak üzere ise Pearson's momentler çarpımı korelasyonu

katsayısına bakılmış ve iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur (p>.05) (Tablo 8).

Tablo 9. Öğrencilerin dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma düzeylerinin mezu oldukları lisans programı hakkındaki görüşlerine göre karşılaştırılmasına ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları (N=20)

Puan	Lisans programı hakkında görüş	n	Sıra Ort.	Sıralar Top.	Z	p
Bilinen kavram sayısı	Orta ve altı	9	9,00	81,00	-2,03	0,047*
	İyi ve üstü	11	11,73	129,00		

*Fark *p<.05 düzeyinde anlamlıdır.*

Lisansüstü öğrencilerinin, dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma düzeylerinin/puanlarının mezun oldukları lisans programı hakkındaki görüşlerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklı olduğu ve bu farkın mezun oldukları programı 'iyi ve üstü' olarak değerlendiren öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur (Z=-2,03 ve p<.05). Gruplara ilişkin sıra ortalaması puanları incelendiğinde, mezun oldukları programı 'iyi ve üstü' olarak değerlendiren lisansüstü öğrencilerinin temel kavramları bilme düzeylerinin (puanlarının) diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir (Sıra Ortalaması $_{\text{Orta ve altı}}$=9,00 ve Sıra Ortalaması $_{\text{İyi ve üstü}}$=11,73).

Tablo 10. Öğrencilerin dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma düzeylerinin kayıtlı oldukları lisansüstü programına göre karşılaştırılmasına yönelik Mann-Whitney U testi sonuçları (N=20)

Puan	Program	n	Sıra Ort.	Sıralar Top.	Z	p
Bilinen kavram sayısı	Tezli	10	10,35	103,50	-0,11	0,909
	Tezsiz	10	10,65	106,50		

*Fark *p<.05 düzeyinde anlamlıdır.*

Lisansüstü öğrencilerinin, dil eğitiminin temel kavramlarına vâkıf olma düzeylerinin/puanlarının kayıtlı oldukları lisansüstü programına bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı bulunmuştur (p>.05). Gruplara ilişkin sıra ortalaması puanları incelendiğinde de tezli ve tezsiz programlara kayıtlı öğrencilerin temel kavramları bilme düzeylerinin (puanlarının) birbirine çok yakın/benzer olduğu görülmektedir (Sıra Ortalaması $_{\text{Tezli}}$=10,35 ve Sıra Ortalaması $_{\text{Tezsiz}}$=10,65).

Sonuç

Türkçe öğretimi dört temel dil becerisi ile dilbilgisi öğrenme alanından oluşmaktadır. Dinleme ve okuma anlama becerisinin alt becerileri; konuşma ve yazma ise anlatma becerisinin alt becerileridir. Ana Dili Olarak Türkçe Öğretimi, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, Türk Soylulara Türkçe Öğretimi, İkidillilere Türkçe Öğretimi, Kelime Öğretimi, Dilbilim, Klasik Dilbilgisi ve Çocuk Edebiyatı alt disiplinlerinde yapılan kuramsal ve uygulamalı çalışmalar ağırlıklı olarak anlama ve anlatma becerileri üzerinden yürütülmektedir. Etkili bir Türkçe eğitimi, sağlam bir ana dili eğitiminin üstüne Türk ve dünya edebiyatının mümtaz eserlerini okuyup özümsemiş, pedagoji bilgisiyle donanmış ve ayrıca "teknolojik iyimserlik" ve "adanmışlık" düzeyi yüksek araştırmacılar ve öğretmenler eliyle hayata geçirilebilir. Bu bağlamda Türkçe eğitimi sahasında kalem faaliyeti yürütenlerin son derece geniş bir yelpazede yer alan farklı bilimsel alanlarla iştigal etmesi gerektiği hakikati göz ardı edilmemelidir. Bu açıdan öncelikle akademik olarak Türkçe eğitimi vadisinde varlık göstermeye çalışan lisansüstü öğrencilerinin istikbalin bilimsel otoriteleri olacağı düşüncesinden hareketle kavram dünyalarının geniş olması büyük ehemmiyet arz etmektedir.

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı lisansüstü öğrencilerinin dil eğitiminin temel kavramlarına hâkim olma düzeylerini irdeleyen bu araştırmanın sonuçlarına göre, araştırma grubundaki lisansüstü öğrencileri en fazla 399(%90,01), en az 301 (%67,9) kavram bilmektedir. Araştırma grubundaki lisansüstü öğrenciler, ortalama olarak kavramların %83,4'ine vakıftır.

Cinsiyete göre değerlendirildiğinde, kadın öğrencilerin kavramları bilme düzeyi daha yüksek çıkmıştır. Lisansüstü öğrencilerin yaş düzeyinde anlamlı fark çıkmamıştır. Araştırma grubunun, lisans programlarından mezun olduktan sonra geçen süre ile temel kavramları bilme düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Gruplara ilişkin sıra ortalaması puanları incelendiğinde, mezun oldukları programı 'iyi ve üstü' olarak değerlendiren lisansüstü öğrencilerinin temel kavramları bilme düzeylerinin (puanlarının) diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuç lisans programlarında verilen eğitimin önemini göstermesi açısından dikkate değerdir.

Kayıtlı oldukları programın türüyle (Tezli-Tezsiz), dil eğitimin temel kavramlarına hâkim olma düzeyleri birbirine çok yakındır. Bu sonuç lisansüstü programlara yapılan alımlarda alan bilgisinden ziyade ALES ve yabancı dil puanlarının belirleyici olduğunu göstermektedir.

Mezun olunan bölüm değişkenine göre değerlendirildiğinde "Dil Eğitiminin Temel Kavramları" kitabındaki kavramların çoğunlukla edebiyat ve dil bilim alanına ait olmasının, sonucun Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunu öğrencilerinin lehine olmasını sağladığı çıkarımına ulaşılmıştır.

Çalışmadan hareketle yaş, tezli- tezsiz öğrenim görme, mesleki kıdem ve mezun olunan bölüm değişkenlerinin dil eğitiminin temel kavramlarına hâkim olma düzeyini etkilemediği; cinsiyet ve mezun olunan bölüm ve mezun olunan lisans programı ile ilgili görüş değişkenlerinin dil eğitiminin temel kavramlarına hâkim olma düzeyini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bu alanda yapılan ilk çalışma olması hasebiyle önemlidir; ancak araştırmanın örneklemini, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören 20 lisansüstü öğrencisinin oluşturması bir sınırlılıktır, genele teşmil edilebilecek sonuçlara ulaşmak için daha geniş katılımlı araştırmalara ihtiyaç vardır.

Problem çözme, araştırma, karar verme, iletişim kurma, bilgi teknolojilerini kullanma, eleştirel ve yaratıcı düşünme gibi temel becerilerin kazandırılması dinleme, okuma, konuşma ve yazma temel dil becerilerinin gelişmesiyle doğrudan ilişkilidir. Geniş bir söz varlığı ile kuşanan bireylerin yetişmesi ve yukarıda bahsi geçen temel becerilerin ve temel dil becerilerin üst düzeye çıkarılması ikinci bin yılını idrak eden insanlık sahnesinde söz sahibi olma adına büyük önem taşımaktadır. Son tahlilde, bu hedeflerin hayatiyet bulması akademiden başlayarak ilk ve ortaöğretime hüviyet kazandıran etkili bir Türkçe eğitimi ile mümkündür.

Kaynakça

Ateş, M. *(2015) Türkçe öğretmenliği lisans programlarının öğretmen yeterlikleri açısından incelenmesi.* International Journal of Social Science, 293-301. (13.01.2018 tarihinde www.jasstudies.com/Makaleler adresinden erişildi).

Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri Analizi El Kitabı* (3. baskı). Ankara: Pegem.

Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (7. baskı). Ankara: Pegem.

Calp, M. (2010) *Özel Eğitim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi*. (4. Baskı) Ankara: Nobel.

Cevizci, A. (2010). *Eğitim Sözlüğü,* (1. Baskı). İstanbul: Say.

Çevik Ceran, D. (2015). Türkçe öğretimi adaylarının yazma ile ilgili kavramları anlama düzeyleri ve kavram yanılgıları. International Journal of Language Academy, 3, 149-166. (20.12.2017 tarihinde http://ijla.net/Makaleler/ adresinden erişildi).

Demirel, Ö. (2012). *Eğitim Sözlüğü*, (5. Baskı). Ankara: Pegem

Göçer, A. (2014) *Türkçe Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme*(1.Baskı).Ankara: Pegem.

Günay, D. (2013) *Metin Bilgisi* (4.Baskı). İstanbul: Papatya.

Güney, N. Aytan, T. ve Gün, M. (2010) Türkçe öğretimi özel alan yeterlikleri ile ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretim programı ilişkisi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3, 286-315. (23. 12. 2018 tarihinde http://www.sosyalarastirmalar.com adresinden erişildi).

Kalaycı, Ş., (2006). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (2. baskı). Ankara: Asil.

Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Leech, N.L. (2005). *SPSS for Intermediate Statistics: Use and Interpretation.* London: Lawrance Erlbaum Associates Publishers

Onan, B. (2013) *Dil Eğitiminin Temel Kavramları* (2.Baskı). Ankara: Nobel.

Özdamar, K. (2004). *Paket Programlar ile İstatistiksel veri Analizi* (Çok Değişkenli Analizler) (5. baskı). Eskişehir: Kaan.

Sipahi, B., Yurtkoru, E. S. ve Çinko, M. (2006). *Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi*. İstanbul: Beta.

Temizkan, M. (2011) *Türkçe öğretmeni adaylarının temel dil becerilerinden okuma ile ilgili kavramları anlama düzeyleri ve kavram yanılgıları.* Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp eğitim Fakültesi Dergisi, 17, 29-47. (20.12.2017 tarihinde http://www.zgefdergi.com/Makaleler adresinden erişildi).

Temizyürek, F. ve Aksoy, T. (2016) *Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterlikleri üzerine bir inceleme.* Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 38, 103-117. (13.01.2018 tarihinde http://dergipark.gov.tr adresinden erişildi).

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016) Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, (10. Baskı). Ankara: Seçkin.